

OPRAVDOVÝ

KREŠŤAN

POLITICKÝ A SPOLOČENSKÝ TÝŽDENNÍK.
 LUDOVÁ PRÍLOHA „SLOVENSKÝCH NOVÍN“.

Predplatná cena:
 Na celý rok 2 zl. — kr.
 Na pol roka 1 „ — „
 Na štvrt roka — 50 „
 Jednotlivé číslo 3 kr.

Vychodí každú nedeľu.
 Zodpovedný redaktor a vydavateľ:
VIKTOR HORNYÁNSZKY.

Redakcia a vydavateľstvo: V Budapešti,
 VI. okr., Aradi-utca 14.
 Sem sa majú posielat predplatky a dopisy.
 Nevyplatené listy sa neprijímajú.

Nepriateľ.

Pozemková a bursová daň.

Toto je popri žiadani revízie cirkevno-politických zákonov jediné heslo ešte do dnes zbyvších ľudárov; týmto heslom usilujú sa prívržencov si nadobudnúť, pomocou tohoto hesla usilujú sa predstaviť sa svetu čo skutoční priatelia ľudu. Ale ľudová strana nemá žiadne šťastie s heslami, ktoré si vypísala na bojovné zástavy. Asiže nemá šťastie preto, lebo ňou volené heslá boli a sú vždy nepravdivé. Najnepravdivejšie bolo samé prvé heslo, ktorým sa boli do boja pustili proti liberálom. Heslo to bolo, že idú ohrozenú katolícku cirkev brániť. Týmto na oko pekne znejúcim, v pravde ale len vymysleným heslom podarilo sa ľudárom mnohých k sebe priväbiť. Jako ale svet začal pomaly nahladať, že liberálna vláda svojou cirkevnou politikou ani najmenej neohrozuje katolícke náboženstvo, hneď začal rednúť tábor ľudárov.

Ľudári zatým menili heslá, jako im to práve do kráinu pasovalo. Konečne ustálili sa na tom, že podstatnou časťou ich programu bude žiadať revíziu cirkevno-politických zákonov, zníženie pozemkovej dane a uvedenie do života bursovej dane. Uznať musíme, že toto heslo bolo šťastlivo volené, lebo veď v dnešnej dobe nič není príjemnejšie, uši naše nič nepočujú radšej, jako keď nám niekto hlása zníženie dane. Už či potom tú daň volajú pozemkovou, dôchodkovou alebo potravnou, to málo mení na veci, hlavná vec je, aby sa pýtalo zníženie dane, lebo nikto z nás nerád daň platí. Že ľudárom dnes už skutočne iné nepozostalo z ich vždy chudobného programu, jako revízia cirkevno-politických zákonov a zníženie pozemkovej dane a uvedenie do života bursovej dane, to aj sám «Kresťan» uznáva, keď hlásal, že ľudová strana preto sa nevliala do liberálnej, lebo chce i naďalej bojovať za revíziu cirkevno-politických zákonov, za zníženie pozemkovej dane a za uvedenie do života bursovej dane.

Je toto síce dosť slabý, chudobný program pozostáva ale predsa aspoň z troch bodov a tak možno si voliť dľa toho, komu sa čo ľúbi, komu prasa, komu hus. Na nešťastie ale, asiže na veľké nešťastie ľudárov o 2—3 týždne budú zase chudobnejší, program ich sa zase zcvrkne. Návrh zákona, ktorým sa do života uvedie bursová daň, bude o 2—3 týždne zadaný a tým odpadne jeden bod z ich programu. Zostanú tedy už len dva. Pevne sme presvedčení, že bod o znížení pozemkovej dane tiež nebude viac tak vábive účinkovať na obecenstvo, keď sa dozvedia, jako to vlastne stojí s tou pozemkovou daňou.

Finančný minister Lukács pri pojednávaní prosieb o zníženie pozemkovej dane a o uvede-

nie do života bursovej dane vysvetlil, jako sa má vlastne vec s pozemkovou daňou; vysvetlil, že chyba neleží v tom, že daňový kľúč je vysoký, lež v tom, že sa kľúč tento zle užíva. Minister sa nasledovne vyslovil o pozemkovej dani:

Ja som nikdy netvrdil, že je pozemková daň u nás malá, lež áno tvrdil som, že pozemková daň pomerne k ostatným daniam není tak prílišne vysoká, žeby tým bolo odôvodnené jej zníženie. Chyba pozemkovej dane neleží v daňovom kľúči, lebo kto preštuduje mnou snemu predstreté dáta o štatistike pozemkovej dane, ten sa presvedčí o tom, že u nás pozemková daň obnáša síce na papieri 25 a pol percenta v skutočnosti ale obnáša z čistého katastrálneho dôchodku priemerne len 10—11 percentov. Lež väčšia chyba je, že predmety odanenia sú zle vypátrané a následkom toho 10-percentový kľúč je zase len na papieri, v skutočnosti je ale pozemková daň tak podelená, že niektorý statkár platí 1—2 percenty, iní oproti tomu ale 30—40 ba aj 50 percentov. Tedy chyba leží v nepomerne podelení, a tu treba odpomôcť.

Tomuto sa ale nedá odpomôcť jednoduchým znížením daňového kľúča, lebo čo by bolo jeho následkom? To, že kto aj dosiaľ málo platil, ten by potom ešte menej platil, tým ale, ktorí sú prílišne obťažaní, nepomôže odpustenie jedného lebo dvoch percentov. Tomuto zlu dá sa odpomôcť iba *novým, svedomitým, základným vypátraním všetkých pod pozemkovú daň padajúcich predmetov* a že na tomto základe bude ustálený nový kľúč pozemkovej dane, či už bude tak vysoký ako dnes, alebo nie, ale musí byť tak ustálený, aby každý niesol rovné ťarchy. Čo sa týče prírázok, nedá sa odškriepiť, že nesriadenosť a veľkosť týchže veľmi obťažuje náš celý daňový systém. Nie veľkosť štátnych daní, lež tieto obťažujúce rozličné prírážky robia dane na mnohých miestach, možno povedať, nesnesiteľnými. Reforma pozemkovej dane sama v sebe tomuto zlu nepomôže. Nadarmo budeme meniť kľúč pozemkovej dane, jestli že prírážky zostanú tie samé, jako sú dnes, tak sme nič nedosiahli, a tak tedy daromná vec je všetku váhu klásť na pozemkovú daň a zníženie tejže žiadať. Toto samo o sebe pranic nepomôže.

Je pravda, že reformovanie rozličných prírázok je o mnoho ťažšia a háklivejšia otázka, lebo vláda môže sa zaoberať len s niektorými druhmi prírázok, s tými totižto, ktoré sú štátneho rázu. Konštatované je ale, že sú aj iné odanenia, na pr. cirkevná daň, o ktorej sa len nedávno zistilo, že táže obnáša 40, 50, 60, 70 percentov priamej dane. Do tejto dane sa štát

nesmie zamiešať. Do tých čias tedy, kým otázka rozličných prirážok nebude sriadená, do tých čias nedá sa pocítiť účinok daňovej reformy, do tých čias nebude mať výsledku.

Takto rozložil vec finančný minister. Z tohto vidno, že nenie natoľko potrebné zníženie daňového kľúča, čo ľudári žiadajú, lež rovnomerné, spravodlivé odanenie zemi. Musí sa základne vypátrať čistý dôchodok a dľa toho nech sa vyvrhne daň. Keď sa svedomite vypátra dôchodok zemi a oddaní sa povedzme len 10 percentovou daňou, koľko priemerne aj teraz obnáša, tak bude obecnstvu spomožené, i krajina bude mať väčší dôchodok. Hlavne bude spomožené chudobným malým gazdom, ktorých zeme ani zďaleka nedonášajú tak veľký čistý dôchodok, jako dobre spravované majetky boháčov, a predsa sú tak odanené, jako zeme týchto.

Z tohoto vidno, že prosby o zníženie pozemkovej dane sú zbytočné, nemiestne. Vidno, že ľudári chceli nimi ľudu iba oči zaslepiť, áno bohatí grófi a veľkí páni žiadajú zníženie pozemkovej dane, dobre vediac, že z toho iba oni budú mať osov, farchám ľudu nebude ani najmenej odpomožené.

Poněvác bursová daň bude čo najbližšie uvedená, žiadanie zníženia pozemkovej dane je ale len puhé slepenie očí, tak tedy z celého programu ľudovej strany zostane iba jeden bod, asice žiadanie revízie cirkevno-politických zákonov. A toto sa ľudári nedožívajú; cirkevno-politické zákony uvedené byvše do života, dokázaly sa dobrými, cieľu zodpovednými; ľud sa s nimi úplne spriatelil, a tak niet ani najmenej príčiny, aby boli revidované. Ostatne revízia cirkevno-politických zákonov nenie dosť za program, na základe ktorého by mohla jestvovať parlamentná politická strana. Nezbyva tedy iné, než aby aj ľudová strana tak zmizla z okršleku zeme, jako zmizla národná strana.

Slovo k rodákum.

Pevná dôvera v milosť a pomoc Božiu nebýva zahanbená. Pravda táto dokázala sa i na nás. Mnoho sme pretrpeli počas polročnej obštrukcie snemovej; fažké a hlboké rany byly zasadené štátu i národu a desné obavy zaujaly srdcia a mysle vlastencov. Nejednen takmer zúfal nad budúcnosťou krásnej a drahej vlasti: a hľa, milosťou dobroživého Boha všetko prišlo do neorakávaného poriadku. Jedna-jediná a všeobecná mienka panuje o tom, že všestrannou vlastencovou ochotnosťou ustálený smer k blahu vlasti a občanov prispeje.

Mužovia na čele politického pohybu stojaci sú vyprobovaní štátnici a politikovia pritom zvláste

čistí, rídzi a úprimní vlastenci. Snem neznámou predtým rýchlosťou začal pod ich vedením pracovať, je tedy nádej že čím skoršie riešenie závažných a súrných otázok administratívnych, daňových a národno-hospodárskych na denný poriadok príde. Súrne potreby štátu a občianstva nejdeme opakovať; byly i nami často pretriasané a sú vôbec už priveľmi známe. Nesmieme ale mlčaním pominiť, že vtedy, keď skoro každý občan chytá sa práce, potrebnej, neodložiteľnej práce, najdu sa jednotlivci, a to tí najväčší chvastúni, ktorí nie napredovať a stavať, lež nazpät ísť a rúcať chcjú. Ktože by to bol a mohol byť iní, ako ľudári. Vzdor tomu, že si vraj ministerského predsedu Kolomana Szélla vysoko vážia, predsa prinútení sú vraj čo dobrí a viere verní kresťania vypovedať mu boj na život a smrť pre cirkevno-politické zákony.

Odhlíadnuc od toho, že je to marná a daromná námaha, hlavné je to, že je ona súčasne bezzákladná a nepravdivá. Zákony o civilnom sobáší, matrikách, slobode náboženskej pravdivému náboženstvu nie sú na ujmu, to dokazuje skúsenosť a tú nemožno odtajiť ani podvrátiť. Že sa ale nábožnosť tráti, nevera a povera zmáha, tomu sú nie na vine politické zákony, lež nedostatočná, ba môžeme rovno povedať chybná a planá výchova náboženská. Na miesto večných právd a tajuplných zjavov náboženských prednášajú dieťkam zovnútorne formy vierovyznania, aby vedelo v čom sa od iných líši a aby inoveriacich za nevercov držalo. Pri výchove náboženskej neďbajú na obsah ale len na formu, — na miesto obrazu, ukazujú len rámy. Ký div potom, že ľudia do svätých tajností viery nezasvätení, keď takmer ani nemajú čo veriť, strasú sa viery.

Nuž tedy páni kňazia ľudárski, nie cirkevno-politické zákony rúcať, lež ľud vo viere a náboženstve usilovne, vytrvale a intenzívne vyučovať je potrebné. K tejto úlohe sa majte s telom i s dušou, veď bolo by to a je aj vašou najsvätejšou povinnosťou. Kto môže za to, že úloha táto je ťažšia, ako medzi ľudom a na sneme daromné kriky vystrájať. Nuž tedy vyučujte ľud v náboženstve a potom — nec porta inferri — ani brány pekelné nezničia vieru.

Ako nezakladní a neúprimní sú ohľadom cirkevnych zákonov, práve tak nielen neúprimní a bezzakladní, lež ešte aj klamliví a falšní sú aj ohľadom materiálnych záležitostí občanov. Cieľ ich je veľké massy pospolitosti akýmkoľvek spôsobom k sebe privábiť, preto neostichajú sa i pravdu zauškovať, len aby pospolitosť omámili. «Terajšia liberálna vláda, — hovorí Čachtičan v «Kresťanovi», — nič nespomína o tom, žeby chcela znížiť pozemkovú daň a uviesť bursovú daň. No my nedáme liberálom pokoja, zakiaľ aj

tento bod neprevedieme.» Chudobní roľníci, keď toto čítajú, nie div že sa nazdajú, že akých úprimných zástupcov majú oni v ľudároch, a ono horkýže ho tam! Najprv zníženie pozemkovej dane, keby sa iné nestalo, len bohatým veľkostatkárom pomôže, nie ale malým gazdom. A potom tvrdenie ľudárov nezodpovedá pravde. Vláda otvorene sľúbila reformu daní ako aj uvedenie bursovej dane, ba ohľadom tejto poslednej i návrh zákona je už hotový. Vedia to ľudári, tak ako každý človek, ktorý číta denné časopisy, «Kresfan» ale ráta na to, že jeho čitatelia nepoznajú iných novín, preto ľahkým svedomím nestíli sa týchže aj trochu ošvábiť.

No ľudárovi ani toto ešte nenie dosť, on neumelosť a trpelivosť pospolitosti i ďalej nadužíva, hovoriac, že v Uhorsku z pomedzi 17 miliónov obyvateľov je vraj len dohromady 800 voličov. Pravda, to mu už ani barany neuveria, lebo každý občan vie, že ich je v jeho volebnom okrese viacej ako osemsto. Ľudári chcú mať 2—3 milióny voličov. Nuž ani my sme nie za obmedzenie volebného práva, ale nie to je otázka *koľko* volia, lež *ako* volia. Či slobodne, z presvedčenia a vlastenectva, či z bázne, nátlaku a oklamania. Rozumní, statoční a svedomití traja lepšie vyvolia zástupcu, ako tisíce podvedených, oklamáných a rozdráždených. Fariseizmu a jezuitizmu ľudárskeho nech nás zbaví dobrotivý Pán Boh a my snadno pomôžeme si k lepšiemu.

Pravidomil.

POLITICKÉ ZPRÁVY.

Ministerské nariadenie v záležitosti popisu voličov. Minister vnútra Koloman Széll vydal ku ústredným výborom všetkých právomocností nariadenie, v ktorom nakladá, aby vyhotovili zákonité predpráce budúcich volieb, to jest aby opravili soznam voličov. Nariadenie pozostáva z dvoch častok. Prvá časťka privádza do čista oprávnenosť hlasovania, asíce určuje, že za základ oprávnenosti má byť vzatá roku 1836-ho určená urbárna štvrť, ktorá obnáša 8 uhorských jutár, rátajúc sem jakúkoľvek zem. Vypátrať sa má najmenšia daň od takejto štvrť platena a táto daň sa vezme za mieru, ktorá oprávňuje k hlasovaniu.

Druhá časťka nariadenia vzťahuje sa na pravidlá, ktorých sa majú pridržať soznam voličov opravujúce kommissie. Tu podávame tie body nariadenia, ktoré sa bližšie týkajú širokého obecnstva. Ústredné výbory povinné sú predpráce, poťahujúce sa na opravenie soznamu voličov v pivých dňoch mája previesť a popisujúce kommissie majú prácu svoju vyhotoviť do 31-ho mája, načo ústredný výbor 15-ho júna začne popis voličov sosa-

vovať a to verejne oznámi. Dočasný soznam bude verejne vystavený od 2-ho do 25-ho júla a rekursy majú sa zadať od 5-ho do 15-ho júla, na to poťahujúce sa predostrenia prijmu sa od 16-ho do 25-ho júla. Ústredný výbor povinný je nad týmito rekursami a poznámkami medzi 20—30-tym rozhodnúť a rozhodnutia verejne vystaviť do 30-ho septembra a patričným doručiť. Poddané rekursy behom októbra majú sa predostreť kúrii, a konečne právoplatný soznam voličov musí sa do 30-ho decembra vyhotoviť.

Minister konečne upozorňuje ústredný výbor, aby meno každého voliča bolo úplne vypísané, vek správne udaný a aby soznamy boli dľa obcí, dľa okresov, dľa právomocností a dľa základu, na ktorom sa právo patričného voliča zakladá, spočítané. Nariadenie končí sa tým, že minister očakáva od popisujúcich kommissií, že prácu svoju starostlivo a svedomite prevedú.

Poznamenat musíme, že takéto nariadenie každoročne aj predošlé vlády upravily na ústredné výbory právomocností.

Zmena vo fõišpánskom sbore. Jako počut za fõišpána do zvolenskej stolice namiesto zomrelého baróna Jána Radvánszkeho vymenovaný má byť ablegát Ľurko Radvánszky. — Fõišpán šarišskej stolice má sa údajne poďakovať. Kto bude jeho následníkom, nevie sa dosiaľ.

Predĺženie snemových zasadání. Ministerský predseda Széll navrhol bol minulý týždeň vo štvrtok v sneme, aby zasadania snemu ohľadom nato, že sa mnoho rečníkov hlasí k pojednávaniu rozpočtu a tak odhlasovanie tohože pretahuje sa, boly o 1 hodinu predĺžené, to jest aby miesto do 2-hej trvaly do 3-tej hodiny odpoľudnia do tých čias, kým pojednávanie rozpočtu nebude vybavené. Návrh tento vyslanci prijali boli bez poznámky snád preto, že vopred vedeli, že nebudú musieť dlhý čas sedieť v sneme do 3-tej hodiny. V piatok totižto bol rozpočet vybavený a tak iba jedon deň bol taký, v ktorom malo zasadnutie trvať do 3-tej hodiny, a aj vtedy trvalo len do pol tretej. Teraz pri odhlasovaní rozpočtu uvedený je do života zase starý poriadok, dľa ktorého zasadania trvajú do 2-hej hodiny.

Krajinský rozpočet v snemovni magnátov. Snemovňa vyslancov je už hotová s pojednáváním rozpočtu, ba v stredu bol prijatý aj rozpočtový zákon, ktorým sa odhlasované výdavky a prijmy terajšej vláde povoľujú. V stredu bol rozpočet poslaný snemovni magnátov, ktorí ho budú pravdepodobne v pondelok, 24-ho apríla pojednávať a behom jedného najviac dvoch zasadnutí ho aj prijmu, tak že do konca apríla bude môcť byť sankcionovaný.

Krajinské uverejnenie cien zbožia. Minister obchodu uviedol do života osožnú novotu. Vydal totižto nariadenie, ktorým nakladá telegrafickým úradom, aby v krajine aspoň na 500 miestach vyvesily každodenne úradné ceny zbožia. Týmto nariadením minister preukázal obecnstvu dvojnásobnú službu. Asíce vidiecke

agentúry nebudú museť v Budapešti držať kancelárie, z druhej strany ale aj malí gazdovia budú znať každý deň ceny zbožia a tak ich špekulanti so zbožím tak ľahko neoklamú.

Nemeš-óčajská voľba. V nemeš-óčajskom okrese (komárňanská stolica) pri nedávno prevedenej voľbe bol kandidát liberálnej strany väčšinou 1 hlasu zvolený. Proti voľbe zadala protivná strana petíciu, následkom ktorej snem nariadil proti voľbe vyšetrovanie.

Katolícka autonómia. 27-členový odbor katolíckeho kongressu vydržiava 20-ho apríla zasadnutie, na ktorom bude pretriasať užším odborom vypracované štatúty, dľa ktorých má byť sriadená katolícka autonómia.

KRAJINSKÝ SNEM.

Zasadnutie snemovne vyslancov dňa 12. apríla.

Dnes započal snem pojednávať rozpočet ministerstva pravosúdia. Referent Július Rohonyi v reči, ktorou odporúčal rozpočet k prijatiu, porovnával pravosúdnú administráciu iných štátov s našou.

Minister pravosúdia Plósz obznámil teraz snem s programom, dľa ktorého chce naše pravosúdie viesť, s dokonalovať a rozvíňať. Za prvú úlohu pokladá si uvedenie do života občianskeho zákonníka, súčasne s týmto chce previesť revíziu obchodného zákona. Prislúbil, že dľa možnosti čím skôr predostrie návrh zákona o prísnom dozore nad poisťujúcimi spoločnosťami, nad predávaním na splátky, na tak zvané ráty a návrh zákona o zamedzení úžery so sbožím. Čo sa týče administrácie pri súdoch, obľadom tejto prislúbil, že s nenaštrbením sudcovskej neodvislosti postarať sa chce o to, aby sa pravoty rýchle vybavovali. Reč ministra bola blučne éljenovaná.

Visontai upravil otázky na ministra, v ktorých sa dopytoval na jednotlivé podrobnosti ministrom predneseného programu. Imrich Veszter hovoril proti tomu, aby vo volebných záležitostiach súdila kúria, k tomuto sa dľa jeho náhľadu lepšie hodí administratívny súd. Ján Molnár žiada ministra, aby nariadil, žeby vo sviatky nepracovali ani úradníci. Hovoril ešte Nagy a Komjáthy, načo bolo zasadnutie zakončené.

Zasadnutie snemovne vyslancov dňa 13. apríla.

Dnes to išlo parnou silou bolo totižto dokončené pojednávanie rozpočtu ministerstva pravosúdia a zatým bol prijatý aj rozpočet ministerstva honvédstva. Na pojednávaní rozpočtu ministerstva pravosúdia bralo aj dnes viac rečníkov účasť, zvláštneho spomenutia, zasluhuje Ladislav Meskó, ktorý prosil ministra, aby prisluhovanie pravdy spravil lacnejším. Minister pravosúdia odpovedal na reči večerajších a dneskajších rečníkov. Zazlievajú mu — hovoril — že v svojej programnej reči osobite neprizval, že neprestúpi zákon a nebude šliapať práva. Toto vyhlásenie držal za zbytočné, lebo je členom takej vlády, ktorej heslom je: zákon, pravda a právo. Uspokojujúcu odpoveď dal aj ostatným rečníkom, čím bolo pojednávanie rozpočtu dokončené.

Prešlo sa na rozpočet honvédskeho ministerstva. Franc Kossuth žiadal v mene neodvislej strany, aby honvédstvo bolo vystrojené delami. Štátny sekretár Gromon, ktorý zastupoval chorého ministra Fejérváryho, ubezpečil snem, že jaknáhle to financie krajiny dovolia, honvédstvo bude vystrojené aj kanónami. S tým bol rozpočet honvédstva prijatý.

Minister pravosúdia teraz zadal návrh zákona o súdení kúrie vo volebných záležitostiach, čím vláda splnila podmienky pokoja.

Ministerský predseda navrhol, aby zasadania trvaly do 3 tej hodiny odpoľudnia preto, žeby rozpočet čím skôr bol vybavený. Návrh bol bez poznámky prijatý.

Zasadnutie snemovne vyslancov dňa 14. apríla.

Dnes sa začalo a aj dokončilo pojednávanie rozpočtu finančného ministra. Po reči referenta Neményiho hovoril Béla Komjáthy. Dokazoval, že sa potravná daň zvyšuje a zazlieva, že je špiritus tak veľmi odanený. Podporovanie hospodárov drží len po tú hranicu pre krajinu za osožné, pokým je to nie na škodu priemyslu.

Gejza Polónyi hovoril o prechmatoch, ktorých sa jednotlivci dopušťajú vtedy, keď sa dáva do prenájmu regál. Za nezákonné považuje to, že sa na január vyberajú úroky od tej dane, ktorá bola len v apríli odhlasovaná.

Finančný minister Lukács odpovedal rečníkom. O bursovej dani vyslovil sa v tom smysle, že táže bude nízka, lebo krajina naša neoplýva kapitálami. Čo sa týče prechmatov pri dávaní do árendy regálu, prislúbil, že dozor zostrí a kto sa dopustí nesprávnosti, bude trestaný. Soznal, že reforma priamej dane je v práci. Po reči ministra bol rozpočet bez ďalšej dišputy prijatý.

Zasadnutie snemovne vyslancov dňa 15. apríla.

Dnes sa pojednávaly prosby, ktoré v hojnóm počte byly na snem upravené. Ľudová strana popri prosbách o zníženie pozemkovej dane a uvedenie do života bursovej dane, vo veľkom počte zaslala aj prosby o napravení mravného, politického a gazdovského života. Pri pojednávaní prosieb Štefan Rakovszky prosil finančného ministra, aby splnil daný sľub a zadal čím skôr návrh zákona o odanení bursy.

Finančný minister Lukács rozpovedal teraz svoju mienku o pozemkovej dani, s ktorou sa obšírnejšie v prvom élánku zaoberáme a potom prislúbil, že návrh zákona o odanení bursy zadá o 2—3 týždne. Po reči finančného ministra byly prosby do archívu uložené.

Na konci zasadnutia ministerský predseda Széll navrhol, aby snem v utorok vyvolil odbor, ktorý sa bude radiť o revíziu snemových štatútov.

Zasadnutie snemovne vyslancov dňa 17. apríla.

Dneskajšie zasadnutie bolo vyplnené pojednávaním povolenia viac vicinálnych železníc.

Na konci zasadnutia odpovedal minister obchodu Hegedüs na interpelláciu Karola Kálmána v záležitosti vydržiavania jarmokov v nedeľu a vo sviatky. Minister prislúbil, že sa postará o to, aby nedele nebyly naru-

šované vydržiavaním jarmokov. Snem vzal odpoveď s uspokojením v známost.

Zasadnutie snemovne vyslancov dňa 18. apríla. Na dneskajšom, len pár minút trvavšom zasadnutí bolo vyvolené tých 21 členov, ktorí čo zvláštny odbor budú

sa radiť o tom, ako sa má previesť revízia snemových štatútov, aby sa na budúce znemožnilo blúpe pretahovanie zasadání blasovaním dľa mena. Revízia snemových štatút prevedie sa odrazu s pojednávaním návrhu zákona o súdení kúrie vo volebných záležitostiach.

Nebojme sa!

Čudná doba, — trudné časy —
Kto nám povie, čia to vina?
Tak mnohý sa vierou chlúbi:
— No križuje — Bohosyna.

Lásku hlása plnoustno
A nivočí — spolubrata;
V nádeji sa kochá zpupno
Zabudnúc, že jest — odplata.

Dobre vie, čo iných bolí
Predsa nové vrta rany:
— A pokojní sú bez práva,
Trpeliví bez ochrany.

Trudná doba — čudné časy —
Čia to vina, kto nám povie?
— Statočnosť si v handrách biedi,
V pohodlí si nerest' hovie.

Klam a podvod vládnu svetom,
Drzosť často vedie k cieľu:
A úprimnosť obdivujú
Báječnú sfa — vranu bielu.

Čudná doba — trudné chvíle —
Kam to vedie? Skončí — kde sa?
No — žije Boh! — on pomôže,
Zhynúť nedá — nebojme sa!

Nebojme sa — padne zloba,
Marná všetka svetská sláva:
Viera trvá, žije láska
A nádeja z mrtvých vstáva.

Spravodlivosť čo základ jestvovania Uhorska.

Kto číta dejepis, uvidí, že hlavný ráz Uhrov je „spravodlivosť.“ Mocou tejto sme od najstarších časov až po dnes víťazili. Ona bola naša zbraň, ňou sme bojovali, ňou sme víťazili od tisíc rokov povždy. Jej máme ďakovať, že sme sa prez toľký čas udržali, ba že sme mohli nové tisícročie s novou silou započaf.

My Uhria môžeme vydať najkrajšie svedectvo, že spravodlivosť je najväčšia, najmohutnejšia sila, ktorá len na tomto svete jestvovať môže. Podľa sem obyvatelia veškerej zeme a vidte, že malý dav Uhrov prez tisícročie a u prostred tisíc nesnádzí jedine spravodlivosť udržovala.

Ty ale uhorská mládež uč sa z príkladu svojej otčiny, že spravodlivosť je najsilnejší a najmocnejší Boh. Áno božská moc, asice toho Boha, ktorého toľko krát o pomoc vzývame.

Ani jeden národ nezvykol spomínať svojho osobitného Boha. Nehovorí sa na pr. nemecký

Boh, alebo český Boh. Len my prizvukujeme už od tisíc rokov, že žije ešte Boh Uhrov! Pomôže, obráni, zachráni nás!

No tedy tento osobitný uhorský Boh je nie iný, jako «spravodlivosť.» To je naša pevnosť, náš ochranný duch.

Spravodlivosť nás udržovala, nám pomáhala. Silu a jej veľkosť dokazuje nám náš tisícročný dejepis.

Avšak slovo samo v sebe málo dokazuje, lež dejepis je neomilný asice preto, lebo ho kontrolujú dejepisy iných národov. Lož nemôže ani jeden národ o sebe písať, lebo by sa hneď vyklula z dejepisu ostatných národov. Zvláste náš dejepis možno prijať za opravdový, ponač sme ho nie my sami písali; lež ho zostavili z dejepisu kolo nás nachodivších sa národov.

Tento, zo súhrnu poznámok iných národov zostavený dejepis je čistá pravda, a čo hovoriť?

To, že národ uhorský svoj život už v najprvom čase na spravodlivosti založil. Čože učinil Árpád, keď so svojimi hrdinskými bojovníkmi založil na tejto zemi vlasť, a premohol tu žijúce malé národnosti? Spojil sa s nimi; kniežatá a poprednejších prijal do svojho dvora, ľudu ale ponechal náboženstvo a reč. Jedine vernosť, poslušnosť žiadal. Mohli žiť, blaženými sa stať jako predtým. Nestali sa otrokmi, ani tulákmi. Boli považovaní za bratov a zabezpečenú mali obranu. Tak je, obranu! Ináče by boli jeden druhého zničili. Im mali čo ďakovať, že od tých čias v pokoji a v tichosti žily.

Nuž a či sa teraz nedeje to samé? Všetci obyvatelia tejto vlasti bez rozdielu na to, jakú reč hovorme a jaké náboženstvo vyznávame, požívame tie isté občianske práva, môžeme vyprávať svojou rečou; dielky svoje môžeme tak vychovávať jako chceme. Jednakou spravodlivosťou merá sa všetkým. Neprenasleduje nás nikto, len to je našou svätou povinnosťou, aby sme milovali spoločnú vlasť. Spravodlivosť každému na dol i na hor, to je politika národa uhorského. Ani sa tu nikomu nekrivdí. Nepraje si z tu odtiať ani Slovák, ani Rumun, ani iná národnosť. Tu žije, mre, miluje si vlasť, ktorá mu všetky práva, všestrannú obranu poskytuje. Len buričia, sobeckí popudzovatelia usilujú sa rozosievať seme nespokojnosti, však ale nedarí sa im to, lebo ich vlastní ľudia odvracajú sa od nich a tábor ich zostáva vždy menší.

Povždy spravodlivosť a nie násilnosť!

Tak bolo u nás od tisíc rokov! Na to sme bdeli, aby ústavu každý zachoval. Spravodlivosť kráľovi, spravodlivosť národu! Tak sme vždy boli v poriadku, ba i kráľ nám povoloval. Keď ale Uhria povstali proti kráľovi a jeho vláde, ani vtedy nežiadali iné, len aby sa spravodlivosť nazpät' uviedla, národ ale aby do ústavných práv vstúpil!

Bocskay, Bethlen, Thököly, Rákóczy bojovali za spravodlivosť. Nežiadali oni nové práva, len odstránenie tyranov, jedine spravodlivosť! Preto ich boje za slobodu boli sväté a vznešené. To uznal i sám náš slávne panujúci kráľ Franc Jozef, keď na svoje vlastné trovy dal postaviť pomník Bocskaymu a Bethlenovi.

Uhor nebol nikdy násilný, práva iných nešetriaci. Ani na spyknutie sa neoddal, jako sa to z dejín druhých národov dočítať môžeme.

Z očí v oči stáť nebezpečenstvu: to nám náleží! Aj sme viac ráz stáli a mečom bránili našu spravodlivosť, alebo sme rozumom premohli našich nepriateľov.

Jako sa stalo roku 1848? Nebolo to dávno len pred päťdesiat rokmi a máme ešte v živej pamäti tie svetochýrne udalosti.

Snem krajinský v mene spravodlivosti žiadal ústavu a slobodu. Teda nič iné, len tie práva, ktoré starodávne zákony zabezpečovali a ktoré predkovia naši krvou svojou vydobili. Vtedajšia vláda viedeňská naklonila sa ku tej nezvratnej pravde a dala národu, čo žiadal; dostali sme našu ústavu, prastarú slobodu. Lenže pozdejšie tá istá vláda to obanovala, že bola oproti nám spravodlivou, vzala nám nazpät', čo nám bola dala a jedným fahom pera sotrela nám zase našu ústavu. Na to nastúpily boje za slobodu a dohľadali sme si ju s takou oduševnenosťou, s toľkou láskou k vlasti, že celý svet obdivoval naše boje za spravodlivosť. Len tak boli vstave spravodlivosť utlačiť, že povolali Rusov a jednu čiastku národnosti pobúrili. Ale putá sa ztroskotaly, spravodlivosť povstala z hrobu a zas nám k víťazstvu dopomohla.

Neuplynulo ani dvadsať rokov a viedeňská vláda prinavrátila nám našu ústavu. Vtedy sme ju ani nežiadali, čas sám priniesol spravodlivosť. Beh času tak prevrátil položenie, že Austria bola prinútená vyjednávať s nami. To je isté, žeby nám i viac bola dala jako pred tým, len ju bolo treba trochu prisiliť. Ale my sme nepoužili násilia, uspokojili sme sa s čistou spravodlivosťou, toľkou slobodou, koľká nám právom náležala. Nechceli sme viac, len spravodlivosť.

V tom čase žil veľký syn našej vlasti: Franc Deák. Ten radil národu, aby zostal verný starým zásadám, aby sa vynul len k spravodlivosti, násilie ale aby obchádzal. Národ ho poslúchnul, spravodlivo uzavrel novú smluvu, do nejž nebolo možno viac žiadne pletichy vplieť, lebo nie nové práva, ale len staré zhabané obsahovala. Znovu precítila vlasť zo svojho zdánlive mŕtveho spánku, prestáli sme staré rany; teraz sa ale na tom ustávame, aby sme budúcu slávu našej krajiny pripravovali. Bo teraz už iste známe, že večná spravodlivosť je naša, tento národ musí zkvitnúť, táto vlasť musí sa stať veľkou.

Takmer na každej strane nášho dejepisu najdeme zaznačené, že národ náš bol vždy spravodlivý. Ale nielen národ, lež i ľudia vo vlasti tejto boli takí. Ohľadom na toto podali najskvelejší príklad zotrením poddanstva.

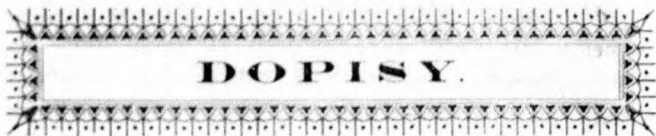
Jako sa to stalo?

Jednoducho tak, že sa zemanská trieda uhorská zriekla starých práv a výsad svojich. Prijala zásady slobody, jednoty, bratstva a každého rovnako slobodným učinila. Predtým väčšina krajiny upela v poddanstve, len zemani vládli právami; pozdejšie ale dobrovoľne sa zriekli svojich práv. Bárš to i nebolo celkom spravodlivé, lebo mali zákonom zabezpečené svoje starodávne výsady a dobrovoľným zrieknutím sa utrpeli hmotné ztraty.

Taká krajina, ktorá prez tisíc rokov mocou spravodlivosti víťazila, skutočne môže prijať i na druhé tisícročie čo heslo: «spravodlivosť.» Boh Uhrov, čili duch spravodlivosti nech žije i napozatým medzi nami. Táto veľká, svet pozdvihujúca, ľudí oblažujúca myšlienka nech vodi kroky našej mládeže.

Bo nenie na svete vznešenejšieho cieľa, jako žiť dľa spravodlivosti, byť spravodlivým!

Ochodník.

Z Vrútok, turčianska stolica, 16. apríla.

Veľactený Pán Redaktor!

Už dlhší čas, čo som sa žiadneho dopisu nedočítal z dolného Turca a preto beriem pero aby tiež niečo sdelil o nás ct. čitateľom „Opravdového Krestana.“

So zimou nebolo to u nás ani tak, ani inak; nebolo ani zima ani teplo. Sňahu sme mali len po vrchoch a v údoliach, keď trochu slnko ohrialo spadnutý sňah hneď narobil nám blata. Pred Veľkou nocou, keď sme už orali, skydlo sa mnoho sňahu a blata cez sviatky bolo dosť. Ale tento sňah, myslím, bol zemiám veľmi potrebný, lebo pole vyschlo a tak sa mu dostala potrebná vlaha. Ľavná zima ozimínám neškodila, lebo ač ozimné siatiny neboly pokryté sňahom, dlhotrvanlivých mrazov nebolo, ktoré by zaiste boly nepokrytým ozimínám poškodily. Len poľných myší sa bojíme, ktorých bolo dosť lanského leta. Teraz máme pekné počasie a s jarnými prácami na poli budeme čosikamsi hotoví.

Jako počúvam, tunajšia katolícka cirkev dostane svojho duchovného otca a prestane byť filiálkou cirkve kat. sučianskej.

O krádeži, ktorá sa stala na tunajšej stanici, stálo už v tomto časopise. Museli to byť prešibaní zlodeji, ktorí tak dobre využili krátky čas pokým nebolo nikoho v kancelárii. Dosaváď o zlodejoch nevedno ničoho. Žandári zatkli síce dvúch podozrivých ľudí, ale tí sa ospravedlnili a tak boli pustení na slobodu. Správa košicko-oderbergskej železnice, ktorej tých 25.000 zlatých náležalo, vypísala 500 zlatých odmeny tomu, kto privedie policie na stopu zlodeja, alebo kto zlodejov chytí. Zlodejov chytíť je ale tým ťažšie, lebo v ukradenom balíku najväčšie bankovky boly len stovky, niekoľko kusov, ostatné peniaze boly desiatky, piatky a strieborné zlatky — nuž a peniaze sú rovnaké. Rozumie sa, že táto krádež je nepríjemná pre pána štacionšefa košicko-oderbergskej železnice, ktorý je všeobecne známy ako jeden z najčestnejších a najpoctivejších ľudí, ku ktorému sa ani tóna pochybnosti nemôže priblížiť. Jeho pevný charakter zná celé úradníctvo spomenutej železnice a preto, ako počúvam, pekným spôsobom chce svojmu kolegovi a pri-

ateľovi vypomôcť z nesnáz, do ktorých teraz upadol. Asiže úradníci jednomyseľne rozhodli, že škodu, zapríčinenú krádežou, zo svojho platu nahradia a následkom tohto ponukli direktcii svoje platy, aby im z plátov v 36 mesačných častiach obtiahla tých ukradených 25 tisíc zlatých. Zaiste je to pekný dôkaz kollegiálnosti medzi úradníctvom košicko-oderbergskej železnice a direktcia môže byť pyšná na svojich úradníkov, ktorí takýmto šľachetným rozhodnutím prispievajú svojmu priateľovi ku pomoci.

Ináč u nás nemáme žiadnych nových udalostí. A keď ešte spomeniem, že v školách tiež pekným spôsobom bol oslávený národný sviatok 11. apríla, pri čom majú pekné zásluhy vychovavateľa našej mládeže, myslím, že som nateraz všetko, čo bolo nového, pospomínal.

S Bohom.

Vrúčan.

Z Liptova, 16. apríla.

Veľactený Pán Redaktor!

Po špatnom počasi, ktoré panovalo okolo Veľkej noci, už i na nás tu pod vysokými Tatrami začína sa slnce teplejšie usmievať, tak že roľníci konajú už svoje posledné práce na poli, spoliehajú sa na dobrotivosť Božiu, že ich mozoľná práca donesie hojného ovocia.

Nášho fõišpána, osvieteného pána Ludvika Kürthyho potkala nenahraditeľná ztrata. Zomrela mu matka ovdovelá Štefanova Kürthy rodená Mária Greguss v 75. roku svojho života. Boh poteš v ťažkom zármutku nášho fõišpána.

Jako počúvam, v Liptovskom Sv. Mikuláši by radi postavíť garbiarsku odbornú školu a mesto že je náklonné dať potrebný pozemok zdarma a na stavbu prispieť 4000 zlatými. Nuž vernú takáto škola v Mikuláši by bola veľmi potrebná, lebo dľa môjho vedomia nikde na našich horných stranách garbiarsky priemysel nenie tak vyvinutý ako v Mikuláši. Výrobky našich garbiarov sú známe nielen po celej krajine, lež i za jej hraniciami a keď by taká odborná škola garbiarska bola v Mikuláši postavená, tak garbiarski tovaryšia a učnia mali by príležitosť ešte lepšie sa vo svojom faču zdokonaliť, čo by zase len ku pozdvihnutiu tohoto u nás tak pekne rozvíňujúceho sa priemyselného odvetvia poslúžilo. Ale že vraj postavenie tejto školy v Mikuláši nepojde tak ľahko, lebo že sa o takú školu uchádzajú u vlády i garbiari v Novej Pešti. Istotne neviem, ale keď je v Novej Pešti snáď i viac garbiarov než u nás, vysoká vláda mala by postaviť tú školu v našom Mikuláši. Nová Pešť je blízko hlavného mesta Budapešti, kde je aj tak mnoho rozličných inštitútov, nuž nech by sa aj nám dostal aspoň jeden z nich. Keď žeby ale v tej Novej Pešti tá škola bola tak potrebná, nuž nech by postavili i tam u nás.

Ďalej som počul, že potok zvaný „Mlynica,“ ktorý robí vždy len samú šarapatu, sregulujú a do poriadku privedú aby netiekol a nerozhadzoval sa dľa svojej vôle.

Čo sa týka zdravia, nemôžem povedať, že by sme boli najzdravší, ako si to vy tam v hlavnom meste my-

slíte, keď pisavate o zdravom ovzduší podtatranských krajov. Teraz na jar bolo mnoho chorých detí a aj čo väčší polihovali, ale chvalabohu úmrtnosť nebola veľká. Len keby sa už raz podarilo tú ošnú nemoc trachomu vyplieniť, ktorá u nás ešte vždy má svoje obeť.

S Bohom.

Kamenec.

Horná Orava, dňa 15. apríla 1899.

Mnohovážny Pán Redaktor!

Zima, — ktorá tohoto roku bola aj u nás veľmi ľavná — sa nám začiatkom minulého mesiaca zdánlivo minula a slnce nás tak prívetivým, vábivým a jarným paprskom obrialo, že sme sa aj my k oraniu pribrali. Všetkým ale jak milo nám zavítal s počiatku marec, tak nás ku koncu nemilo prekvapil s veľkými fujakmi, snehom a zimou, ktorá, ak práve sme už v polovici apríla, predsa nás popustíť nechce a ustavične nás v našich jarných prácach snehom a dažďom prekáža.

Jako som sa z tohoto milého týždenníka dočítal, že ľud z okolitých stolíc odchodí do Ameriky, to isté sa robí aj u nás, ba čo viac mnohí z bažnosti za peniazmi, bárs sa v minulých fašiangy poženili, zabudnúť jak na sľub pri oltári daný, tak na mladú ženu, idú ta za široké more.

Ja síce už viacerých poznám, ktorí Ameriku okušovali a ktorí ak práve dost peknú summu peňazí poslali a sebou priniesli, predsa však nič im nezvýšilo, na obligátoroch tiež nemajú; ba niektorí sú o mnoho biednejší gazdovia jako boli. Tedy na majetku nič nezvýšili. Pozrime ale z Ameriky prišlých dľa zdravia, čo vidíme?

To, že jeden má zlomenú nohu, druhý má vypálené oko, tretí ledva dýcha, štvrtý — bárs sotva 30 rokov číta — skrčený chodí ako sedemdesiatročný starček. A čo je tomu na príčine? Amerika, a v nej preukrutná práca!

No a mravy čože povedia? To, čo sme sa v katechizmuse učili o Sodome. Jako som spomenul, mnohí mladoženáci idú do Ameriky, zanechajú doma mladé ženy, ktoré potom planý život vedú a mnohé aj sväzok manželský poškvria, čo keď sa v Amerike bydliači muž dozvie, čo robí jeho — ešte pred pol rokom — verná manželka, začne tam piť, nemravný život viesť a konečne onezdravie.

Toto je ovocie Ameriky!

Preto kto chce najst Ameriku, ten ju aj v našej milej vlasti najde, len nech sa priberie tak tuho do práce, jako to za morom robí zvykli.

Konečne pripomeniem, že 10. t. m. o 8. hodine večer vypukol v Dolnej Lipnici oheň, ktorému za obeť padly 3 ľudské pribytky a toľko zadných stavísk. V tej maštali, kde sa oheň začal, zhorelo 6 kusov statku. Oheň, jako hovoria, stal sa skrz podpaľáča, ktorý bezbožník je už pod zámokou.

S úctou

Jozef od Príslopa.

BESEDNICA.

Prvá hasičská zkúška.

— Napísal: Hámor. —

V Nedbaloviciach panovalo všeobecné rozčulenie.

Od stolice došiel rychtárovi rozkaz, aby sa v obci založil hasičský spolok, ktorý má dbať o to, aby obec v páde požiaru nebola vystavená úplnému zničeniu. V rozkaze ďalej stálo, že o pár dní príde ta od stolice jedon pán a pri zostavení hasičského sboru bude pánu rychtárovi na pomoci.

„Na kýho beľaha je to zase,“ zlobili sa starší obce, keď zvedeli o stolícnom rozkaze. „Veď u nás požiaru, čo sa pamätáme, nebolo a keď pred lanským zhorelo humno starej Rázporovej, nuž to i tak spozoroval hlásnik Zvara a keď zkríkol: „horí!“ všetci sme sa ta sbehl!“

„Už je to svätá pravda“ dokladal sused Hrubý boženik, „že tí páni pri stolici nemusia mať žiadnej roboty, keď vymýšľajú takéto komédie. Veď u nás hasičov nikdy nebolo; nuž načo že je to obci.“

„Hja, rozkaz je rozkaz,“ mienil rychtár a keď nechceme, aby nás biršágovali, tak musíme založiť hasičský spolok.“

A po porade s celým predstavenstvom obce rychtár dal vybubnovať, že dáva sa pod pokutou na známosť, aby sa v nedeľu popoludní každý niže 40ročný zdravých údov spoluobčan ustanovil na obecni dom, lebo že sa bude zakladať hasičský spolok.

Toto vyzvanie malo znamenitý účinok. V nedeľu popoludní dostanovili sa do dvora obecneho domu nielen zdraví niže 40roční spoluobyvatelia ale aj zdravé ženičky, chtiac sa presvedčiť, čo to chce ten rychtár s ich mužov porobiť, jako i chorí starci, ktorí zas chceli vedieť, jaká nová pliaga uvalí sa na obec.

Keď boli občania pospolu, rychtár rozpovedal, čo chce stolica a čo a jako treba robiť. „Musíme si založiť hasičský spolok,“ vzdychal, „lebo to chcú páni pri stolici. A musí to byť čím skôr, aby obec nebiršágovali.“

Starci krútili hlavami, ženičky hľadely úzkostlive na svojich mužov a čo mladší slobodní čakali, kto im vysvetlí ako to má byť.

A všeobecnú nevoľu bolo badať na celom shromaždení. Nenačodilo sa človeka, ktorý by bol proti všeobecnému škamranu zastal vec hasičského spolku.

Konečne v rade shromaždených ozval sa stolár dediny Ján Bukvický a zastal vec hasičského spolku. „Spolok založiť musíme,“ hovoril, „nielen že to káže stolica, ale to káže aj dobre pochopený záujem obce. Teraz sa čo síce spočítame a pán rychtár oznámi pri stolici koľko nás je, aby vedeli koľko je treba čakánov, čakovan, čiapok a už čo hasič potrebuje.“

Starší obce nedôverive krútili hlavami a starý Mrázik sa hneď aj ozval:

„A čože je to ten dobre pochopený záujem obce?“

„To, to!“ volali ostatní.

„Nuž to je to,“ hovoril stolár Bukvický, „že keď budeme mať hasičský spolok, budeme pripravení vždy na prípad ohňa brániť obec.“

„Darmo ty budeš brániť, keď ti kohút zakikirika na streche. Čo sa chytilo, to shori!“ dudral v sebe ne spokojný Mrázik.

Medzi tým Bukvický spočítal sícech a rychtárovi oznámil, že ich je osemadväť.

Rychtár pri najbližšom platení dane zašiel do mesta a tam pánu slúžnemu rozpovedal čo a ako. Slúžny hneď dal spísať potrebnosti a objednal striekačku i s celým vystrojením pre hasičov.

Akonáhle došlo vystrojenie, rychtár hneď svolal obec, aby sa poradil, kto by mal spravovať hasičský spolok. Zvolili jednohlasne stolára Bukvického za veliteľa. „On i tak bol v Pešti,“ hovorili, „a videl tam hasičov — a aj ohne veľiké, nuž nech nám teda ukáže čo vie.“

„Tak je! Tak je! Bukvický hovoril, že videl skočiť v Pešti jedného hasiča so strechy vysokého domu, nuž nech teraz aj on skáče!“ volal ktosi škádľive.

Bukvický nedbal výsmešku lež hneď prichytil sa k zostaveniu a vycvičeniu hasičov, lebo pán slúžny bol odkázal, že o dva-tri týždne príde sa podívať do obce jako stojí hasičský spolok. Vyslúžených vojakov vymenoval za podveliteľov a za týždeň bolo „mužstvo“ v maširovaní natoľko vycvičené, že Bukvický mohol rozdať i vystrojenie, čakany, povrazy atď. Cvičby dialy sa každý deň podvečer pred očima celej dediny a nie bez všetkých poznámok dedinských starcov, vyslúžených vojakov, ktorých ešte v Talianskej učili maširovať.

V prvú a druhú nedeľu Bukvický a pán vyslaný od stolice vysvetlili složenie striekačky a zachodenie s ňou počas požiaru. Cvičenie i so striekačkou sa darilo a keď bol rychtár v meste a pán slúžny sa ho pýtal ako je so spolkom, rychtár odpovedal:

„Prosím ponížene večera mi už tí hasičia aj s humna skácali!“

Slúžny prisľúbil, že sa príde na nich podívať v nedeľu, čo v Nedbalovciach narobilo mnoho ruchu.

Bola nedeľa. Ľudia sedeli ešte pri stoloch, keď hasičský trubač ostrým trúbením svolával hasičov na obecí dom. Už na prvé zvuky trúby všetko sa hrnulo za hasičmi na dvor obecného domu, kde Bukvický celý rozčulensý rozdával rozkazy, poučoval a dbal o všetko, aby sa prvá hasičská skúška podarila ku uspokojeniu pána slúžneho.

Hasičia už stáli v rade, keď zahrkotala brčka pána slúžneho do dvora obecného domu. Pán slúžny prezrel hasičov a potom Bukvický komandoval svoju čatu na ľuku ku potoku. Všetko sa hrnulo za maširujúcim sborom. Dojdúc ku potoku, Bukvický velel pristrojiti striekačku, avšak — malér, na striekačku zabudli, všetko sa hnalo

za hasičmi a to bolo príčinou, že striekačka ostala pod pajtou obecného domu.

Bukvického to rozmrzelo. Rýchle rozkázal styrom hasičom ísť pre striekačku a ponevác na šťastie potok nebol ďaleko od obecného domu a obecní dom od potoku, striekačka o pár minút bola tu.

Bukvický komandoval a mužstvo pracovalo tak, že to bola radosť sa podívať. Striekačku pristrojili, striekali, odstrojili a to všetko na komando.

„Á — fajm im to ide!“ poznamenal v rade divákov starý Mrázik, ktorý teraz začal ľutovať, že pre svoju starobu nemôže byť hasičom.

„Hja, darmo je, kto čo zkusil, ten to vie,“ odpovedal jeho sused. „Keď môj Jano príde z Pešte, aj ten bude toľko vedieť ako Bukvický,“ doložil ešte závistlivo.

Po skúške pán slúžny verejne pochválil Bukvického za jeho ustávanie a mužstvo napomínal, aby zostalo verné svojmu sľubu v konaní peknych ale ťažkých povinností. A potom aby svojej spokojnosti dal makavý dôkaz, sdelil Bukvickému, že v obecnej kréme očakáva hasičov súdok piva.

Bukvický to hneď oznámil nasledovne: „Pán veľkomožný nám rozkázali súdok piva! V pravo bok! Indulj!“

A mužstvo takým krokom kráčalo napred, že popredku idúceho Bukvického skoro tisklo do skokú. Ženičky tie skokom bežaly domov pre krčiazky a starci tak rýchle narábali bakuljami po chodníku, že zároveň s hasičmi dorazili do krémy a tam očakávajúce kedy aj ich ponúknu, jeden druhému povrávali:

„Veď zaslúžili chudáci! Dost sa dnes naskácali!“

Ale čože je päťdesiat litrov piva pre ľudí, ktorí vedia už nielen smäd lež i obeň hasiť. Pivo sa minulo akoby dľaňou plesol a krčiazky ženičiek boly ešte vždy prázdne.

„Ale sa ti ulizlo trochu?“ pýtala sa suseda susedy.

„Ah daj sa ti mi Bože, len čo som si jazyk trochu omočila, už mi muž odtrhol pohár,“ odpovedala Zvarová, ktorej muž bol trubačom a tak hneď stal ku čapu, akonáhle súdok vyvalili na stól.

Slúžny nahliadol, že jedným súdkom len podráždil smäd statných hasičov a preto rozkázal ešte jeden. Ale krémár bol figliar. Prosiac za odpustenie pánu slúžnemu oznámil, že má už len jeden súdok, ale ten je stolitrový. Slúžny s úsmevom kázal načapovať stolitrák, čo elektrisovalo celú spoločnosť. I krčiazky sa teraz už plnily i starcov ponúkali. Bukvický vedel, čo sa v „takýchto“ okolnostach sluší a trhanou rečou trochu pritažko otáčajúcim sa jazykom ťakoval pánu slúžnemu za jeho laskavé navštívenie obce a za jeho dobrotivosť, ktorú tak zjavne preukazuje naproti obci. Po zakončení reči celá obec volala: „Nech žije pán slúžny! Nech ho Bob živí!“

Slúžny na to sobral sa ku svojmu kočú a vypravádzajúcemu ho rychtárovi a Bukvickému kládol na srdce vyvíňovanie spolku, starosť o náradie, riadne oznámenie požiarov, keď by sa v obci prípadne udaly, čo títo sväto-sväte prisľúbili.

Keď koč slúžneho vybehol z obce, len potom rozhostila sa slávnostná nálada. Na tvárach otcov obce sedela spokojnosť. Sused Hrubý, ktorý bol hromžil na pánov stolice, teraz kyvkal hlavou a hovoril, že darmo je, pri stolici sú len predsa múdre hlavy, lebo že kto by to bol pomyslel, že sa pán slúžny o obec tak úprimne stará. Ženičky si posadaly tiež a počúvaly Bukvickú, ktorá im rozprávala o veľkých ohňoch, ktoré jej muž videl v Pešti a ako sú tam vycvičení hasičia. Starci, ktorých bledé líca sa už rumenily, hovorili si o novotách, o ktorých sa ich otcom ani nespomínalo a vysvetľovali si správu striekačky.

Ako sa zo suda mýňalo, tak sa trátily najprv ženičky, lebo statok prichádzal s poľa, treba ho obdriaďiť. Za nimi odchádzali starci a len hasičia s Bukvickým zostali pri hasení do konca, totiž, pokým pípku nevyrazili zo suda a zbytok nevyliali na misu. Z misi načierali a ponúkali ešte svojho veliteľa. Bukvický už prestupoval s nohy na nohu, ale si vypil ešte a potom veľkým ale nerovným krokom uberal sa domov.

Už sa dobre zmrklo, keď Bukvický majúc smäd v žalúdku uhasený ale oheň v hlave rozožatý, potknul sa na prah svojich dverí. Manželka už odpočívala, ale krik nerobila. Mala ohľad na postavenie svojho muža, ktorého jej nejedna suseda dnes závidela.

Bukvický po tme sobliekol sa a padnúc na posteľ hneď usnul.

*

Mohlo byť asi o polnoci, keď sa na ulici ozvalo strašné volanie: „horí!“ Bukvický sa strhol a omámený ešte požitým nápojom vyskočil s postele tak, že narazil na stôl. V tom ozval sa hlas trúby a hneď na to hlas zvona. Bukvickému napadla jeho povinnosť.

„Zapál sviecu!“ zvolal.

Manželka vstala a Bukvický už si nasadzoval veľiteľský čákov na hlavu.

„Čakan!“

Čakana nikde. Kto vie, kde ho bol večer v opilstosti položil.

Popadol blúsu a nataboval ju na seba. Manželka medzi tým zdvihla čakan zpod stola a držiac ho v ruke riekla:

„Ale veď vari len neideš. Veď nehorí v obci!“

„Mlč! Kde sú čížmy?“

Manželka v strachu o muža, že ide do nebezpečia začala ho prosiť a nariekať aby nešiel, ale Bukvický vytrhol jej čakan z ruky a už si ho opásal.

„Čížmy!“ reval Bukvický a schytiac sviečku sohol sa pod posteľ. Svieca shasla, ale našiel čížmy.

Keď chcel vybehnúť, manželka zastala mu cestu:

„Martin môj, pre Boha ťa prosím, nechoď!“

„Povinnosť je prvá! Otvor!“

„Nechoď!“

„Otvor chytro!“

„Pomysli na svoje deti, Martin,“ nariekala žena.

Ale Bukvický nedal sa ničím odhovoriť, lež v divom chvate otvoril dvere a už letel ku obecniemu domu.

Tam nebolo nikoho. — „Pre boha, zameškal som, tí ľudia odišli, bezo mňa. Čo tí tam vyvedú!“ pomyslel veliteľ a skokom pádil cestou vedúcou k susednej obci, nad ktorou sa nebo začalo už červenat aby dobehol ku ohňu.

Medzi tým jeho manželka slziac vyhľadala sviecu, zapálila a tu videla, že jej muž v tom zimničnom chamtaní zabudol si obliecť nohavice. Chytro vzala nohavice a utekala na obecí dom.

Do dvoru obecniemu domu práve vtedy tabali striekačky, ktorú boli po cvičbe nechali zas pri potoku. V radosti nad pivom zabudli na ňu a keď sa sbehli na hlas trúby, utekali najprv pre striekačku ku potoku. Pokým striekačku odtiaľ dotiahli, žiara na nebi nad susednou obcou ztemnela a teraz už len striekačku chceli uložiť na miesto.

Bukvická nevediac čo je vo veci myslela, že sa práve chystajú a nevidiac svojho muža prosebne zvolala:

„Prosím vás, dajte môjmu mužovi tieto nohavice.“

„Veď ho niet tu!“ ozval sa čísi hlas.

„Jaj Bože môj, ten utekal teda samotný a bez nohavíc! Jaj, Bože môj, čo bude s ním.“

Počalo sa už brieždiť a niekoľko mladších vezmúc nohavice i so ženou Bukvického, vydali sa za svojím veliteľom.

Išli dobrú pol hodinu keď zrazu zaslúchli stonanie. Bukvický v divom behu ku ohňu potme narazil na hromadu kamenia prichystaného na opravu cesty. Tam ho našli s rozrazenými kolenami ležať celkom omráčeného od veľkého bófu, ale keď počul ich hlasy ešte dost silne zvolal:

„Len rýchle! Prvá je povinnosť!“

HOSPODÁRSTVO.

Pestovanie včasných zemiakov.

Kto chce mať zo svojej zahrady veľký dôchodok, docieli to aj sadením včasných zemiakov. Včasným ovocím a zeleninou sa dosiahnu pekné ceny, ale známo je, že aj za včasné zemiaky pekné peniaze dostať možno.

Dochovávanie včasných zemiakov sa ale ináč deje než obyčajných. Včasné a hojné zemiaky dosiahneme len vtedy, keď zachováme nasledujúce pravidlá:

1. Vyberme si dobrý druh zemiakov na sadenie.
2. Dobré preparované okrajky.
3. Dobrú pôdu.
4. Pravidelné ležanie pôdy.
5. Zodpovedné obrábanie.

1. Čo sa druhu zemiakov týka, tu sú náhľady rozdielne. Zemiaky „Early Vermont,“ Včasná kráľovná“ alebo „Včasná Ružena“ sa zväčša na včasný odpredaj pytajú, pri zodpovednej pôde a iných okolnostiach, aj iné druhy dajú hojnú úrodu.

Kto pestuje zemiaky na odpredaj, nech nezostáva pri jemu obľúbenom druhu, ale nech sa stará aspoň na pokus o iné, včasné druhy. Vždy je dobre dva-tri druhy

zemiakov sadiť; medzi tými na každý pád aspoň jeden druh sa podarí a vynabradí prípadne nevydarené druhy.

2. Dobré preparované okrajky (sadienky) zabezpečia včasný, bojný plod zemiakov. Preto je veľmi potrebné, aby k sadeniu prichystané okrajky boli *uvädnuté*.

Málokde nechajú okrajky pred sadením uvädnúť; no a toto je hlavná podmienka, keď chceme hojnosť zemiakov dosiahnuť. Preto už začiatkom marca, alebo aspoň tri týždne pred sadením nachystajme okrajky na suchom, úvetnom, svetlom — ale pred slokom chránenom — mieste a tie okrajky na rohože alebo košiny rozhrnieme. Tieto bárs potom aj v polovici apríla sadíme, prv spukajú a zijdu nežli čerstvo sadené.

3. Dobrá pôda je potrebná. Neskornejšie zemiaky môžeme do jakejkolvek pôdy sadiť, ale včasné zemiaky požadujú kyprú, teplú zem. Do vlhkej studenej pôdy nikdy nesadíme včasné zemiaky, lebo výsledok bude neprajný. Je zapotreby, aby pôda mala dostatočnú živnosť pre byliny.

Ale okrem záživnosti k plodeniu včasných zemiakov je hlavný faktor melká, kyprá zem.

4. Poloha pôdy je tiež významný činiteľ; nevypestujeme včasných zemiakov v tónistých alebo pod severom ležiacich miestach. Vyberme si teda v úslni ležiace a teplé miesto v zabrade, tam môžeme včasné zemiaky sadiť.

5. Keď sme už tieto podmienky zachovali, potom sa priberme k sadeniu nasledovne: na každý štvorcový meter dáme na jedny dobré vidly uzretého trusu; na toto zeme v podobe kopcov a do týchto sadíme uvädnuté okrajky, ktoré sa zemou pritlačia a hnojom prikrývajú.

Kopce dva-tri razy sa obrábú, následkom čoho sa zvýšia. Na takýto spôsob obrábané zemiaky dajú mnoho väčšiu a hojnejšiu úrodu, nežli keď sa husto do brázď priorú a dľa starého spôsobu obrábajú.

Kde možno, a keď to nenie s veľkým ustávaním spojené, v čas dlhotrvanlivej suchoty nech sa tieto kopce dobre polievajú. Po tretom ohrabani môžu sa kopce trusom pokryť.

Po vyhrebaní zemiakov môže sa do tejto pôdy šalát alebo kaleráb nasadiť, alebo loboda nasiať.

J. Kozempel.

Slávnosť sv. Leva v Ríme. Jako sme boli sdelili v nedeľu, dňa 16. t. m. odbývaly sa tie slávnosti, ktoré boli usporiadané na pamiatku korunácie pápeža Leva XIII. a ktoré pre jeho chorobu musely byť odročené. Predpoludním odbývaly sa slávnostné služby Božie v chráme sv. Petra, ktorý bol už zavčas rana preplnený asi päťdesiat tisíc hláv čítajúcim obecenstvom, ktoré oča-

kávalo sv. otea. O 10. hodine zavznely trúby, oznamujúce príchod pápeža, ktorého niesli pápežskí nádvočníci na zlatom vyšívanom nosidle. Obecenstvo búrlivým „Evviva!“ pozdravovalo pápeža. Mužskí klobúkami, ženské rúčkami kývali od radosti, že pápeža mohli vidieť už zdravého. V chráme pápež s pomocou dvoch kardinálov zostúpil s nosidla a sadol si na svoj trón pri oltári, kde najstarší kardinál slúžil omšu. Sv. otec na tróne sediac so sklúčenými rukami modlil sa, vďaka vzdávajúc za svoje vyzdravenie a potom podporovaný kardinálmi pristúpil ku oltáru a tam sa kľáčiac modlil. Po omši pontifikujúci kardinál Masella pristúpil ku pápežovi a kľáčiac bozkal na ruke pápeža skvejúci sa t. zv. rybársky prsteň. Sv. otcovi potom pomohli vysadnúť na nosidlo a odniesli ho pod skvostný baldachín. Tu sv. otec z knihy čítal „veľké požehnanie“. Jeho niekedy tak zvučný hlas bol teraz veľmi slabý, tak že ho bolo počuť sotva na 8 krokov. Po požehnaní obrovské obecenstvo vypuklo v hlučný potlesk. Pápeža vyniesli von, kde ho zas búrlivé „Evviva!“ prijalo. Keď sv. otea niesli do Vatikánu ešte raz sa obzrel na nábožné obecenstvo a so zaslezeným okom oboma rukami kýval. Stav pápeža po veľkých obradoch je dobrý.

Arcikňažna Štefania už skončila svoju cestu po Stredozemnom mori a navrátila sa do Bozenu, kde arcikňažna Aľžbeta prijala svoju matku.

Dobročinnosť. Ludvik Hermann popredný mešťan levočský tieto dni 20 000 korún daroval na vystaviť sa majúcu novú nemocnicu tunajšej ev. cirkve augš. vyzu.

V záujme chudobného ľudu. Mesto Orošháza chce kúpiť békéšsky majetok grófa Trautmannsdorfa, ktorý by potom parcellovali a za ľavnú árendu prepustili tamajším malým gazdom. Povereníci obce už vyjednávajú s grófom, ktorý osvedčil sa už, že panstvo predá za tri milióny dvestotisíc zlatých. Mesto teraz vyslalo 12čleňový výbor ktorý prevedie kúpu a síce tak, že vyzdvihne hypotekárnu požičku v niektorom budapeštianskom peňažnom ústave. V tomto ohľade vyjednávanie je už v behu a Orošháza dostali už od viac peňažných ústavov nabídnutie, že im poskytnú na túto veľkú kúpu lacnú požičku.

Na ztratu úradu posúdený stoličný fiškál. Kolomana Banczu, fiškála stolice vesprímskej disciplinárny výbor posúdil na základe výsledku disciplinárneho vyšetrovania na ztratu úradu.

Požiar. V obci Csik-Tapoleza zúril tieto dni veľký požiar, ktorému padlo za obeť 200 domov a asi 400 bočných stavísk. Požiar vyžiadaval aj ľudské obete. Dve deti a jedna stará žena zhorely. Okolo 800 duší ostalo bez príbytku a chleba. Hlavný župan telegrafične prosil vládu o pomoc.

Smelí zlodeji. V Levoči tieto dni vlámali sa neznámi zlodeji do budovy kráľ. súdnej stolice a v chyži správcu súdnej kancelárie vyrabovali ručnú pokladnicu. Opovážlivých zlodejov hľadajú žandári ale dosiaľ bez výsledku.

Zasľubenie. Dedič černo-horského trónu knieža Daniilo zasľúbil si dcéru mecklenburgského veľkokniežata kňažnu Juttu Alexandru. Mladucha je 18ročná, mladoženík 28ročný.

Syn arcikniežata Jozefa kapitánom. Arciknieža Jozef August, ktorý dosaváď slúžil ako nadporučík pri ulánoch, preložený je ako kapitán ku husárom.

Syn perského šacha vo Viedni. Najmladší 22-ročný syn perského šacha knieža Metši Menzur Mirza Soaes Sultane tieto dni pricestoval do Viedne, kde bol na poklone u jeho veličenstva, ktorý popoludní vrátil návštevu svojmu hostovi a večer dal na počtu perského kniežata veľký obed. Syn šachov odcestoval z Viedne do Caribradu.

Dedictvo srbského kráľa a jeho otea. V Bukarešti zomrel tieto dni rumunský štátnik Laskár Catargiu, ujec srbského exkráľa Milana, ktorý celý svoj majetok, obnášajúci viac millionov zlatých poručil srbskému kráľovi Alexandrovi a jeho oteovi Milanovi. — Minulú jaseň bol zomrel Velimír Todorovič bratranec býv. kráľa Milana bez dedičov a testamentu. Todorovič mal v Rumunsku veľké statky, na ktoré nároky mal okrem Todorovičových pokrevných i rumunský štát. V mene exkráľa Milana aj srbský štát zaviedol pravotu o pozostalosť a jako teraz z Bukareštu oznamujú, pravotu vyhral Milan, tak že pripočítajúc k Todorovičovej pozostalosti, ktorá tiež obnáša pekných pár millionov dedictvo po Laskarovi Catargiu, bývalý srbský kráľ Milan naraz stane sa boháčom.

Vystatovať sa so zbraňou je veľmi nebezpečné, o čom môže podať svedectvo Leon Gurka, pekársky tovaryš v Ružomberku, ktorý žartujúc so svojou milenkou, ukazoval jej svoj revolver. Medzi zvrtním revolver vypálil a guľa vrazila Gurkovi do ruky, tak že mu ju lekár musel odstrániť.

Tisíc korún odmeny dá správa košicko-oderbergskej železnice tomu, kto privedie ju na stopu toho 25 000 zlatých obsahujúceho peňažného balíka, ktorý ukradený bol dňa 31. marca z pokladnice vrútockej stanice. V balíku bolo: 35 kusov 100 zlatových, 1700 kusov 10 zlatových 900 kusov 5 zlatových bankoviek, jako i 6 peňažných soznamov, poisťujúce kvitancie a iné prílohy.

Štyridsať millionov na dobročinné ciele. Z Viedne oznamujú, že nedávno zosnulá barónka Hirschová v svojom závete štyridsať millionov frankov poručila rakúskym a uhorským dobročinným ústavom. Okrem týchto ústavov aj mnohé iné dobročinné spolky a ústavy dostanú značné obnosy.

Nešťastie v kasárni. V kasárni honvédskeho husárov v Debrecíne cvičili mužstvo v strielani z karabína v izbe, ponevác bolo špatné počasie. Na kommando husár Szabó strelil a v nasledovnom okamihu jeho kamarát Kozma ranený do hlavy mŕtvý padol na zem. Hneď zaviedli prísne vyšetrovanie, jako sa mohol dostať ostrý patrón medzi slepé patróny potrebné ku cvičeniu v chyži ale dosaváď bez výsledku. Zastreleného husára pochovali s veľkou vojanskou pompou.

Proti nečestnej konkurencii. Jako z pojednávania krajinského rozpočtu známo, minister kupectva Alexander Hegedüs cestou zákonodarstva chce zamedziť nečestnú konkurenciu, aby takto pomáhal priemyselnikom na nohy. Týmto cieľom minister vyzval všetky priemyselnicke a kupecké komory, aby podaly dotýčne tejto otázky svoje mienky. Väčšina komôr už zadala svoje mienky a zprávy, v ktorých jednomyselne pozdravujú ministra, že chce oslobodiť priemysel a kupectvo od nečestnej konkurencie.

Popravenie platu štátnych učiteľov. Na základe už odhlasovaného rozpočtu ministra výučby postúpi v plate 249 učiteľov tedy 10 percentov štátnych učiteľov. Pensijnú výhodu dostane 271 učiteľov, nakoľko 100 zlatový osobný príplatok odterajška zaráta sa im do riadneho platu. Ministerstvo pri zvýšení plátov pokračovalo dľa nasledovných zásad: Základný plat každého učiteľa vyokrúhlili na stovky. Každý štátny učiteľ, ktorý najmenej od 25 rokov učí, dostať má 700 zl. platu, každý štátny učiteľ, ktorý už 19 rokov je učiteľom, dostať má 600 zl. platu; kto od 10 rokov účinkuje: 500 zlatých platu. Ti, ktorí už od piatich rokov sú učiteľmi, dostanú 50 zlatový vekový príplatok.

Nové zmenkové (wechslové) blankety. S dňom 1. apríla pustili do obehu nové zmenkové blankety s tým poznamenaním že árár doterajšie blankety odpredávať bude ešte do 31. augusta tohto roku. Nové blankety opatrené sú kolkom (štemplom) v hodnote 10, 20, 40, 60 a 80 halierov, ďalej sú po 1 korune 20 halierov, 1 kor. 40 h., 1 kor. 80 h., 2, 4, 6, 8, 10, 12, 14, 16, 18, 20, 22, 24, 26, 28 a 30 korún. Halierové blankety sú jasne brnivé, korunové zelenkastošedé; vo vodovom znaku nosia listím ozdobený nápis „Kinestári jövedék“.

Lúpežná vražda. V Hajdu Böszörményi pred tromi mesiacmi zavraždili jednu zámožnú vdovu a žandári teraz lapili vraha v osobe istého Jána Bandi Lázára. Vrah sa už priznal k broznému skutku. Vdova totiž predala zbožie a Lázár chcel sa zmocniť vdovinych peňazí. Vdova ale práve pred osudným dňom vložila utŕžené peniaze do sporiteľne a tak vrah len mericu žita odniesol z domu zavraždenej vdovy.

Židia budú sviatí nedeľu. Židovská obec v Chikago v Amerike uzavrela, že budúce miesto soboty nedeľu bude považovať za sviatok, tak jako kresťania. Na to shromaždení, na ktorom to uzavreli 2000 židov bolo prítomných a hlavný chikagský rabin predsedal.

Čo utratili Španielci v poslednej vojne. Španielci v poslednej vojne s Amerikánmi utratili: 21 válečných lodí, dve armády, ostrov Kubu (41.864 ang. □ míľ a 1.600.000 obyvateľov), Portoriko (3000 ang. □ míľ a 800.000 obyvateľov), (Filippinske ostrovy (114.326 angl. □ míľ a 8.000.000 obyvateľov). Sulunské ostrovy (950 angl. □ míľ a 79 000 obyvateľov), okrem toho viac menších ostrovov. Španielsko pred vojnou malo 10 mill. obyvateľov v zamorských osadách, po vojne ostalo mu sotva 200.000.

Hospodárski zpravodajci. Minister orby Jána *Stefanoviča*, rim. kat. farára turolúckeho pre myjavský okres a Ferdinanda *Sándorfiho*, rim. kat. farára loňavského pre piešťanský okres poveril podávaním správ hospodárskych z týchže okresov ministerstvu orby.

„Neposlušné poslucháčky.“ Pod týmto záhlavím podľa košických novín sme písali, že z tamojšej praparardie mníšiek menovaných po sv. Uršule viac žiačiek pre neposlušnosť vytvorili z ústavu. Tento chýr opravuje sa v ten smysel, že spáveca praparardie nie pre neposlušnosť, ale preto, že sa žiačky zle učily jedonástim oznámil, že ich vytvorí z ústavu. Dievčence sa ale obrátili s prosbou na biskupa, ktorý vyslúchnuc ich sľub, že sa budú lepšie učiť, dorolil im ďalej zostať v ústave.

Podzemné železnice v Budapešti. Že sa hlavné mesto Budapešť vyvíja, dokazuje najlepšie to, že sa stále vyskytuje potreba nových železničných dráh elektrických. Koňská železnica už zmizla s ulíc hlavného mesta a jej miesto zaujali vozne elektrickej železnice. Premávka však stále rastie a aby bola ľahšia a menej hatená, pomýšľa sa na rozšírenie ďalších sietí pod zemou. Dosavád, ako známo, podzemná elektrická železnica tiahne sa len od mestského lesíka popod *Andrássyho* a *Vacovskú* cestu až na námestie *Gizely* a teraz hlavné mesto očakáva, že spoločnosť tejto čiary dráhu predĺži asieť tiež popod zem cez *Eskü-tér* a *Kossuth Lajosovú* ulicu až po *Muzeum-körút*. Krem tohto cieľom rozšfrenia podzemných čiar utvorila sa v Budapešti jedna spoločnosť, ktorá chce popod *Bálvány-uteza*, *Koronaherczeg-uteza*, *Kalvínové námestie* až po *Borárus-tér* vystaviť podzemnú elektrickú železnicu a preto uchádzala sa u mesta, aby jej prepustilo potrebné verejné priestory, čo mesto aj urobilo.

Život pre päťadvadsať krajeiarov. Jakub Štrba, obyvateľ z *Horelie* (trenč. st.) chcel cestovať zo *Žiliny* do *Čace* ale ponevác sa mu za odvezenie 50 krov zdalo primnoho, kúpil si teda kartu len po osadu *Krásné* za 25 kr. a odtiaľto sa chcel potom zdarma viezť na *Čacu*. Keď vlak prijachal do *Krásna*, Štrba zostal ticho sedieť vo vozni. Ale keď už zazrel *čáčanskú* stanicu, obávajúce sa že ho konduktor o kartu osloví, prv než by vlak bol zostal stáť otvoril dvere a vyskočil von z vozňa. Skočil tak nešťastlivo, že viac ani nestal, udrel hlavou do jedného tam stojaceho vozňa a naskutku zomrel.

Liečenie raka. Jako známo, proti raku niet ešte žiadneho lieku. Z *Parížu* teraz ale oznamujú, že tamojšiemu lekárovi drovi *Bra* podarilo sa mikroby raka osobitne pestovať. V lekárskech kruhoch následkom tohto myslia, že *Bra* svojimi pokusmi umožní zhotovenie serumu, ktorým by sa táto nebezpečná nemoc dala liečiť. Ako sa o tomto dozvedel jeden taliansky ľudomil, menom *Emil Mariani* kued obetoval 100.000 lír na pokusy vynajdenia serumu proti raku.

„Práve talianske červené.“ Jedon krémár, rodom *Talian* vo *Veľkom Várade* predával také pekné „práve talianske červené víno,“ že mal stále mnoho hostí, ktorí si obľúbili víno už pre jeho peknú barvu. To nebolo po

vóli ktorémusi z jeho konkurentov a podal bezmenné oznámenie k policij, následkom čoho policajti prekutali *Talianovu* krému a na jednom mieste našli tri litre hovädzej krvi. Prefíkaný *Talian* totiž hovädzou krvou barvil a falšoval víno, ktoré potom odpredával jako „práve talianske červené.“

KU OBRÁZKU.

Nepriateľ.

Zavítalo jaro. Príroda oživila a celé tvorstvo okršleku zemského má sa k novému životu. Človek, pán prírody využíva matku zem za spevu poľného vtáctva, ktoré jakoby mu chcelo spevom prácu milšou urobiť. A jakokoľvek oživilo pole, tak oživa i les. Jeho obyvateľstvo: dravci a a ssavci, ktorí odpočívajú cez zimu, majú sa tiež k práci aby si nahonobili niečo i na zimu. Tu objaví sa dravec štvornohý, tam krídelnatý a kto je mocnejší víťazí. Mnoho zverov ničí jedon druhého. Obzvlášť líška špehúva na svojho slabšieho spoluobyvateľa zajáčka aby sa ho mohla zmocniť. Dravé vtáctvo tiež prenasleduje slabých štvornožcov, ktorí silným pazúrom orla, jastraba sotva sa vedia ubrániť. I náš obrázok predstavuje takýto boj hórnych obyvateľov, keď sova svojím ostrým zobákom siaha po šikovnej veвериčke.

Cena potravných článkov.

Budapešť, 20. apríla.

V budapešťianskych tržniciach predávaly sa podrobne nasledovné potravné články za tieto priemerné ceny:

Mäso: *Hovädzina* predok 72, zadok 76, polievková 76, jazyk 75, obličky, ľadviny 90, čistené 220 krov za 1 klgr. — *Baranina*: predok 44, zadok 54 krov za 1 klgr. — *Telacina*: 76, lopatka 80, stehno 80 krov za 1 klgr. — *Bravčovina*: 58, stehno a lopatka 60 krov za 1 klgr. — *Šunka*: pražská 110, surová 70 krov za 1 klgr.

Masť: *Sviňská* 64 krov, loj 62 krov, slanina ku roztopeniu 56 krov a husacia masť 130 krov za jeden kilogramm.

Drúbež: Za jedno kura 70, sliepku 90, kohúta 100 krov. Za jednu tučenú kačku 145, za tučenú hus 380 krov. — *Očistená drúbež*: kura 75, sliepka —, kapúň 120 krov, hus 350 (za jeden klgr. 75 krov), morka za 1 klgr. — krov, a kačka za kus 150 krov.

Vajeia: Ku vareniu väčšie 48 kusov za 1 zl., menšie 18 kusov za 40 krov, ku čaju 7 kusov za 20 krov.

Ryby: *Kapor* 90, *sumec* 90, *štuka* 70, *zubáč* 150, *jesater* 300, *okúň* 100 krov za 1 klgr.

Rozličnosti: *Maslo gazdovské* 90, ku čaju 125 krov za 1 klgr. *Brindza* 24 krov za kilo. — *Smotana* 28 krov za liter. — *Pár holubov* 50 krov, *divá hus* 150, *divá kačka* 70, *jarabica* — krov za kus. — *Zajac* za kus —zl. — krov. — 1 klgr. *divej svine* 60 krov, *srny* — krov. — *Maltanské zemiaky nové* 9 kr. za klgr.

Múka: Pšeničná múka predávala sa za tieto priemerné ceny:

číslo:	0	1	2	3	4	5
zlat.	16.60	15.90	15.40	14.80	14.10	13.40
číslo:	6	7	7½	8		
zlat.	12.50	10.20	7.40	5.60		

Pšeničné otruby drobné po zl. 4.20, hrubé po 4.10.
Zeleniny: *Zemiaky* ružiaky zl. 2.00—2.40, žlté

zl. 2.20—3.00, rožky zl. 5.00—6.00, biele zl. 1.40—1.75.
 za metr. cent *Kapusta* (v hlávkach) zl. 4.00—10.00 m. c.
Cibuľa zl. 5.00—6.00 m. c. *Zeler* 100 kusov zl. 1.00—1.50.

Strova: *Hrach* nový 80 kr., čistený starý 13—15 krov za klgr. *Šošovica:* domáca 7—9 za klgr. *Riža* 10 krov za kilo.

Chlieb: miestny od pekára biely 13—18 krov, čierny 11—14 krov za kilogrammu.

Prosíme pozor dať.

V Uhorsku veľmi je rozšírené v obchode zvrátnictvo a ziskuchtivosť. Od tej doby čo som s kosou „sv. Antona,“ ktorej chýr rozšíril sa po celej krajine, zvrátnikom trochu na prsty klepol, všemožnými figlami napodobňujú ju a podvádzajú ľudí, že ich ľahký tovar je kosa „sv. Antona,“ proti tomu osvedčujem sa, že v Uhorsku nedržím ani jedného ani podomníka. Opravdovú kosu „sv. Antona“ len u mňa možno dostať.

Čtené vidiecke obecnstvo nemôže sa zaobísť bez jedného nástroja, bez kosy. Dobrá kosa je poklad; zlá kosa je taká ostuda, ktorá ani toho nenie hodná, aby sme ju do ruky chytili. Každý to dobre vie, a predsa mnohí slepo veria týmto dotieravým odpredačom zriedkavými ľahkými výrazmi vychválených kôs. Toto je tá jediná kosa, ktorá doposiaľ naď všetko očakávanie úplne vyhoveľa žiadostiam kupujúcich.

Kosa „Sv. Antona“

právne zaslúži byť menovaná kosou ľudu, ako ju na mnohých miestach menujú.

Toľkých a takých uznání pôvod je ten, že je ona trváca, není ani pritvrdá, ani prímlká a podivuhodne ľahká.

Kosa je tenká, ale hrdlo má mocné, šikuje sa ona do ruky obyčajného kosca; nemusí sa ku kováčovi poslať, aby jej zohol hrdlo, pretože následkom tohoto obyčaje zmäkne zadná časť kosy.

Veľa gazdov následkom chybného kovania aj tú najlepšiu kosu pokazí. Pri kose „sv. Antona“ nemôže sa to stať, pretože ona už vo vykovanom a vyprobovanom stave dostane sa do ruky kosca.

Po jednom kovaní aj behom viac dní dobre kosí kosa „sv. Antona“ a po jednom ostrení aj na 150 krokov sa dá s ňou dobre kosiť aj tá najtvrdšia brehová tráva.

Za každý kus dobre stojím; nezodpovedajúci zamením.

Ceny kosí „Svätého Antona.“

Cena kusu:	zl. 1.—	1.05	1.10	1.15	1.20	1.25	1.30	kr.
Dĺžka v centimetroch:	70	75	80	85	90	95	100.	

Amerský kosový kameň (oslička) je veľmi zodpovedajúci tomu cieľu. Cena 25 kr., 10 kusov 2 zl. **Strieborná oceľová** babka s kladivkom v skovadle 85 krajciarov. — **Oceľové kosáky** „sv. Antona“ po kuse 35 kr., 10 kusov 3 zl. — Pri objednaní 5 kôs franko, pri objednaní 10 kusov jedenásty sa pridá.

Jozef Sohr v Somogy-Szille.

Kosa len vtedy je opravdová, jestli na stupni je môj ochranný znak, na tabuli ale toto sa dá čítať: **Oceľová kosa „sv. Antona“ Sohra.**

Obrázkové cenníky zašlem zdarma.

(15).

Budapešťianska bursa s úradným značením cien dňa 19. apríla.

Obilie	Jakosť dla hekt.	Za 100 kilogr.		Cenné papiere		Cenné papiere			
		od	do	Peniaze	Tovar	Peniaze	Tovar		
Pšenica banátska	75—80	8.85	9.50	Štátny dlh.					
pešťianska	75—80	8.85	9.60	Uhorská zlatá renta 4%	119.70	120.20	Prvá uhor. poisť. spol.	3020.—	3070.—
stolnoševradská	75—79	8.90	9.65	korunová renta 4%	97.40	97.80	Pešť. uh. kupec. b.	1394.—	1398.—
Raž (žito)	70—72	6.90	7.20	Uhorské regálové úpis 4½%	160.25	161.25	Pešť. prvá vlast. sporiteľňa	7960.—	8000.—
Jačmeň na krm.	60—62	6.20	6.50	premiové úpis	163.25	164.25	Šalgó-tarjánka baňa na uhlie	577.00	582.00
na pátku	62—64	6.60	7.40	Uhorská liasko-segedínska požička 4%	138.35	139.35	Záložné listy.		
na várku	64—66	7.60	8.40	žička 4%	121.00	122.00	Uhorského pozem. úverkového ústavu 4%	95.75	96.75
Ovos	39—41	5.80	6.15	Uhorská žel. požička 4½% v zl.	96.00	97.00	Uhorského úver. záložného ústavu 4½%	100.00	101.00
Székurica	73	4.45	4.55	vyvážkové úpis 4%	100.50	101.00	Uh. úver. ústavu s prémieu 4%	121.50	122.50
Reh	—	4.15	4.30	Spoločná požička v bež. peniazoch 4½%			Peniaze.		
Dateľinové semná, luc.	—	42.—	52.—	Žreby.			Cisársky dukát	5.69	5.74
červené	—	37.—	39.—	Spolku „Jó sziv“	3.50	3.80	Dvadsať-frankovník	9.55	9.59
Svinská masť, čínska	—	52.50	53.00	Uhorského „Červeného križa“	9.25	9.75	Nemecká ríšska marka	58.92	59.10
várka	—	—	—	Kakoskeho	20.40	20.90	Striebro	—	—
	—	—	—	Bazilika	8.50	7.00			

Platný od 1. okt. 1898.		Vozný železničný poriadok.				Platný od 1. okt. 1898.					
Párkány-Nána—Léva. Léva—Garam-Berzencze.					Garam-Berzencze—Léva. Léva—Párkány-Nána.						
Stanice.	triedy	osobný vlak I—III.	miešan. vlak I—III.	osobný vlak I—III.	miešan. vlak I—III.	Stanice.	triedy	miešan. vlak I—III.	miešan. vlak I—III.	osobný vlak I—III.	miešan. vlak I—III.
Párkány-Nána	ind.	5:35	9:05	4:05	—	Garam-Berzencze	ind.	—	4:25	—	12:30
Köhid-Gyarmath	>	5:52	9:22	4:23	—	Jálna	>	—	4:33	—	12:38
Kéménd	>	6:07	9:37	4:39	—	Saskó-Váralja	>	—	4:44	—	12:49
Bény	>	6:19	9:49	4:52	—	Garam-Szt.-Kereszt	>	—	5:01	—	1:06
Csata	érk.	6:31	10:01	5:05	—	Geletnek-Szklenó (Sz.-für.)	>	—	5:24	—	1:26
Oroszka	ind.	6:47	10:27	5:29	—	Szénásfalu-Vihnye (V.-für.)	>	—	5:35	—	1:34
Garam-Damásd	>	6:57	10:37	5:39	—	Zsarnócza	>	—	6:02	—	2:00
Zeliz	>	7:09	10:50	5:52	—	Zsarnócza-Fürészmalom	>	—	*6:07	—	*2:05
Nagy-Salló	>	7:36	11:18	6:20	—	Garamrév	>	—	*6:14	—	*2:12
Alsó-Várad	>	7:53	11:35	6:37	—	Rudnó	>	—	6:30	—	2:23
Léva	ind.	8:20	—	—	7:14	Ujbánya	>	—	6:45	—	2:40
Nagy-Koszmály	>	8:38	—	—	7:38	Garam-Szt.-Benedek	>	—	7:16	—	3:11
Kovácsi	>	8:46	—	—	7:43	Kovácsi	>	—	7:27	—	3:32
Garam-Szt.-Benedek	>	9:04	—	—	8:19	Nagy-Koszmály	>	—	7:38	—	3:36
Ujbánya	>	9:25	—	—	8:57	Léva	érk.	—	7:55	—	3:53
Rudnó	>	9:30	—	—	9:08	Alsó-Várad	ind.	5:05	—	9:45	4:25
Garamrév	>	*9:41	—	—	*9:20	Nagy-Salló	>	5:23	—	10:03	4:50
Zsarnócza-Fürészmalom	>	*9:47	—	—	9:29	Zeliz	>	6:08	—	10:26	5:17
Zsarnócza	>	10:00	—	—	9:54	Garam-Damásd	>	6:20	—	10:49	5:51
Szénásfalu-Vihnye (V.-für.)	>	10:13	—	—	10:12	Oroszka	>	6:31	—	11:01	6:04
Geletnek-Szklenó (Sz.-für.)	>	10:19	—	—	10:33	Garam-Szt.-Kereszt	>	6:38	—	11:11	6:23
Garam-Szt.-Kereszt	>	10:37	—	—	11:08	Bény	>	7:09	—	11:18	6:32
Saskó-Váralja	>	*10:44	—	—	11:18	Kéménd	>	7:20	—	11:47	7:10
Jálna	>	10:53	—	—	11:29	Köhid-Gyarmath	>	7:33	—	12:00	7:25
Garam-Berzencze	érk.	11:00	—	—	11:37	Párkány-Nána	érk.	7:49	—	12:17	7:43
Tót-Megyer—N.-Bélicz. N.-Bélicz—Privigye-Bajmóc					Privigye-Bajmóc—N.-Bélicz. N.-Bélicz—Tót-Megyer.						
Stanice.	triedy	osobný vlak I—III.	osobný vlak I—III.	osobný vlak I—III.	osobný vlak I—III.	Stanice.	triedy	osobný vlak I—III.	osobný vlak I—III.	miešan. vlak I—III.	osobný vlak I—III.
Tót-Megyer	ind.	8:55	11:55	4:10	7:20	Privigye-Bajmóc	ind.	4:05	—	11:35	4:55
Annamajor	>	*4:06	*12:06	*4:21	*7:31	Koos	>	4:17	—	11:49	5:07
Nagy-Surány	érk.	4:17	12:17	4:32	7:42	Nyitra-Novák	>	4:30	—	12:06	5:19
Ondrohó	ind.	*4:33	12:39	*4:48	8:02	Nemes-Kosztolány	>	4:48	—	12:29	5:34
Komjáth	>	4:45	12:51	5:00	8:14	Nyitraszeg	>	4:59	—	12:44	5:45
Nagy-Kér 6. sz. őrh.	>	*4:59	*1:05	*5:14	*8:28	Oszlány	>	5:07	—	12:55	5:53
Ivanka	>	5:17	1:23	5:33	8:47	Nagy-Ugrócz	>	5:18	—	1:18	6:05
Nyitra	érk.	5:34	1:40	5:50	9:04	Simony	>	5:25	—	1:27	6:12
Kajsza 10. sz. őrh.	ind.	5:50	*1:56	6:06	—	Nagy-Bélicz	érk.	5:34	—	1:38	6:21
Sarluska-Üzbégh	érk.	5:59	2:05	6:15	—	Nagy-Bélicz	ind.	5:39	—	1:53	6:36
Vicsap-Apáti	ind.	*6:18	*2:25	*6:34	—	Kis-Bélicz	>	*5:42	—	*1:57	*6:40
Szomorfalu	>	6:28	2:35	6:44	—	Nyitra-Zsambokrét	>	5:52	—	2:06	6:49
Nyitra-Ludány	>	6:51	3:02	7:07	—	Chynorán 15. sz. őrh.	>	5:59	—	*2:12	*6:55
Nagy-Tapolcsány	>	7:15	3:25	7:30	—	Bossány	>	6:08	—	2:22	7:04
Bossány	>	7:32	3:42	7:47	—	Nagy-Tapolcsány	>	6:31	—	2:44	7:27
Chynorán 15. sz. őrh.	>	7:42	3:51	7:57	—	Nyitra-Ludány	>	6:50	—	3:07	7:46
Nyitra-Zsambokrét	>	7:49	3:58	8:04	—	Szomorfalu	>	7:13	—	3:33	8:09
Kis-Bélicz	>	*7:58	*4:07	*8:13	—	Vicsap-Apáti	>	*7:19	—	*3:40	*8:15
Nagy-Bélicz	érk.	8:02	4:11	8:17	—	Sarluska-Üzbégh	érk.	7:38	—	4:00	8:34
Nagy-Bélicz	ind.	8:14	4:25	8:22	—	Kajsza 10. sz. őrh.	ind.	*7:48	—	*4:19	*8:44
Simony	>	8:25	4:39	8:33	—	Nyitra	érk.	7:59	1:49	4:30	8:55
Nagy-Ugrócz	>	8:37	4:53	8:41	—	Ivanka	ind.	8:22	2:07	5:32	9:23
Oszlány	>	8:48	5:08	8:52	—	Nagy-Kér 6. sz. őrh.	>	*8:37	*2:22	*5:47	*9:38
Nyitraszeg	>	8:57	5:20	9:01	—	Komjáth	>	8:52	2:37	6:02	9:53
Nemes-Kosztolány	>	9:18	5:43	9:17	—	Ondrohó	>	*9:01	2:47	*6:11	10:03
Nyitra-Novák	>	9:32	6:01	9:30	—	Nagy-Surány	érk.	9:12	2:58	6:22	10:14
Koos	>	9:45	6:17	9:43	—	Annamajor	ind.	*9:27	*3:18	*6:42	10:34
Privigye-Bajmóc	érk.	9:57	6:32	9:55	—	Tót-Megyer	érk.	9:37	3:28	6:52	10:44
Garam-Berzencze—Selmezbánya.					Selmezbánya—Garam-Berzencze.						
Stanice.	triedy	osobný vlak I—III.	miešan. vlak I—III.	Stanice.	triedy	miešan. vlak I—III.	osobný vlak I—III.				
Garam-Berzencze	ind.	12:22	6:25	Selmezbánya	ind.	9:30	2:56				
Bélabánya	>	1:28	6:38	Bélabánya	>	10:05	3:30				
Selmezbánya	érk.	2:03	7:28	Garam-Berzencze	érk.	10:50	4:15				

* Podmienečne vlak zastane. Hrubé čísla značia nočné hodiny.

Tlačou cis. a král. dvornej kníhtlačiarne Viktora Hornvánszkeho v Budapešti.